

## ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΗΣ ΤΡΩΑΔΟΣ

### Συμβολή Ε'

Συνεχίζω και στον τόμο αυτό της Δωδώνης τη δημοσίευση των διορθώσεων μου στο ανέκδοτο κείμενο του Πολέμου της Τρωάδος<sup>1</sup>. Υπενθυμίζω την άποψη που έχω εκφράσει στις τέσσερις προηγούμενες συμβολές και πάνω στην όποια στηρίζονται αυτές οι διορθώσεις, ότι δηλαδή το αρχέτυπο των επτά χειρογράφων που διασώζουν το κείμενο ήταν έφθαρμένο και οι διορθώσεις μου έχουν σκοπό να ξαναβρουν το σωστό κείμενο που είχε γράψει ο μεταφραστής στα έλληνικά του *Roman de Troie*. Υπενθυμίζω επίσης ότι τα επτά χειρόγραφα χωρίζονται σε δύο ομάδες: στην πρώτη ανήκουν τα Α και Χ και στην δεύτερη τα Β, C, V, E και R<sup>2</sup>, ενώ συχνά δέν σώζονται παρά μερικά από τα επτά χειρόγραφα, ακόμα και μόνο ένα από αυτά.

2642 Τόσα να μη έχης δυνατήν ξυλοδεσίαν η τράφους,  
βλα να μη τα ρίψωσιν, έσωθεν να σεβοῦσι.

2642 έχης δυνατήν Pap., Ja si forz lices n'i avreiz F 6393: έχης δύναμιν BVX δυνηθούν A.

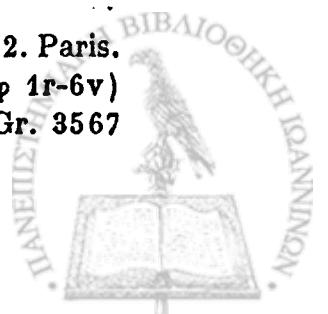
Η σύγκριση με το γαλλικό πρότυπο επιβάλλει την αντικατάσταση της γραφής δύναμιν με το επίθετο δυνατήν.

\*

Λέγει τους: «Διορίζω σας, μη ποιήσετε το πράγμα  
εάν ο τρελλός την πελελίαν είπε και την ζαβίαν,

1. Βλέπε Συμβολή Α', Δωδώνη 5, 1976, σ. 349-368. Συμβολή Β', Δωδώνη 8, 1979, σ. 355-415. Συμβολή Γ', Δωδώνη (Φιλολογία), 15, 1986, σ. 87-108. Συμβολή Δ', Χαριστήριο Τόμος στον Roger Millieix (τυπώνεται). Βλ. και την ανακοίνωσή μου «L'édition critique du Πόλεμος της Τρωάδος. Problèmes méthodologiques», στο *Neograeca Medii Aevi. Text und Ausgabe, Akten zum Symposium Köln 1986* (Köln 1987), σ. 279-284.

2. Τα επτά χειρόγραφα είναι τα εξής: 1. Paris. Gr. Coislin. 344 (=A); 2. Paris. Gr. 2878 (=B); 3. Paris. Gr. 1732 A (=C); 4. Paris. Gr. Coislin. 344 (φφ 1r-6v) (=E); 5. Βρόντη 2 (=R); 6. Vind. Theol. Gr. 244 (=V); 7. Bonon. Univ. Gr. 3567 (|| X).



2660 οὐδὲν τυχαίνει πάλε ἡμεῖς τὴν φρόνησίν μας οὕτως  
μετ' αὐτουνοῦ τὴν πελελίαν νὰ σμίξωμεν τὴν τόσην·  
φαίνεται ἀπὸ τοὺς λόγους του ὅτι δὲν ἔχει γνῶσιν.

2661 τόσην Pap.: γνῶσιν ABVX || 2662 φαίνεται ἀπὸ τοὺς λόγους του AX,  
Conoistre puet om a ses diz | Qu'il n'est mie de sen guarniz F 6415-6: θεωρεῖτε  
(= -ται) ἀπὸ (ἀπὲ B) τὸν λόγον του BV || ὅτι δὲν ἔχει γνῶσιν Pap.: φαίνεται (om. B)  
ἂν ἔχη γνῶσιν BV ὅτι λωλὸς τυχαίνει (τυχάνει A) AX.

Θεωρῶ ὅτι ἔχει ἐπέλθει σύγχυση στὸ κείμενο τῶν στίχων 2661-2 στὰ  
διάφορα χειρόγραφα πού ὅμως τὸ καθένα τους ἔχει διατηρήσει διαφορετικὰ  
στοιχεῖα τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου, πού ἐπιχείρησα νὰ ἀνασυγκροτήσω.

\*

διὰ ὀλίγον πρᾶγμα <νὰ> ἤρχετο πολλὰ μεγάλη αἰσχύνῃ).

ἽΟ Αἰνεὰς ἐκάθητον σιμὰ τοῦ βασιλέως·

λέγει τον: «Ἄκουε, βασιλεῦ, δέσποτα, αὐτοκράτορ·

2670 λέγει εἰς τὴν βίβλον τῶν σοφῶν ὅπου ἔκαμαν τὰς κρίσεις,  
ὅτι ὅπου λαλεῖ τρελλά, τρελλά καὶ ἄς ἀπολαύῃ·

...

Τόσα ἡμπορῶ νὰ εἰπῶ ἐδῶ ὅτι νὰ μὲ ἐκρεμνῆσες.

2675 Καλὰ τυχαίνει παιδευσιν νὰ εἶχασι μεγάλην,  
ἔταν ἐδῶ εἰς τὴν μέσην μας στέκουν καὶ φοβερίζουν

...

ἽΟ Διομήδης λέγει τον: «Κύρης μου, εἰς πολλὰ ἔτη·

νὰ διηγῆσαι ἐπίστασαι καὶ κάλλιον νὰ κρίνης·

2680 χρεῖαν <νὰ> σὲ εἶχαμεν ἐδῶ. Τὸ ἀκούει τὴν δῆγησίν σου,  
τίποτε οὐ μὴ μᾶς βάρυνεν, ἂν εἶχαμεν αἰσχύνῃν.

ἽΑπὸ τοῦ νῦν ἀγνώριστος οὐ μὴ <νὰ> εἶσαι ἀπὸ ἐμένα».

2667 νὰ suppl. Pap. || ἤρχετο Pap., Por assez poi se honist om F 6420: ἐρχε-  
ται ABVX || 2671 ἀπολαύῃ Pap.: ἀπολάβῃ ABVX || 2674 ἐκρεμνῆσες Pap., Jo por-  
reie ja ci tant dire | Que vos me feriëz ocire | O pendre F 6431-3: ἐκρεμνῆσαν  
V κρεμνῆσαν B || 2675 εἶχασι Pap., malement lor avendreit F 6435: ἔχουσι AVX  
ἔχωσι B || 2679 καὶ κάλλιον νὰ κρίνης Pap., Conter savez e mieuz jugier F 6443: νὰ  
λέγῃς καὶ νὰ κρίνης AB νὰ κρίνης (κραινῃς V) καὶ νὰ λέγῃς RVX || 2680 νὰ σὲ εἶχαμεν  
Pap., Ci nos (vos app.) porreiz (puet bien app.) avoir mestier F 6444: σὲ (οὐκ A)  
ἔχομεν ABRVX || Τὸ ἀκούει Pap., Bien entendons a vostre conte F 6445: ν' (νὰ B)  
ἀκούωμεν BRVX νὰ ἀκούσωμεν A || 2681 μᾶς βάρυνε Pap., De neient nos (app. vos)  
en pesereit F 6447: σὲ (σ' X) ἐβάρυνεν (βάραινεν R βαρεῖ BV) ABRVX || 2682 νὰ  
suppl. Pap., Ne vos mesconstrai mais mie F 6449.

\*

2700 ὕβρεως πρᾶγμα, μοῦ φαίνεται, βασιλεῦ, ἐνι τοῦτο

ὕβρεως Pap.: ὕβρις ABRVX.



ἦλθε εἰς βοήθειαν ἐμοῦ, ἐνίκησεν ἐκεῖνον·  
 τὸν βασιλέα ἐσκότωσε· τὴν χώρα ὅπου εἶχα χάσει,  
 2770 ὄλην μοῦ τὴν ἐχάρισεν, ἐλεύθερην τὴν εἶχα.

2769 τὴν χώρα ὅπου εἶχα χάσει Pap., Sa terre, qu'il avait perdue F 6582: τὴν χώραν ὅπου ἐχάσεν (-σα A) ABVX.

\*

Ὁ Θέλεφος τιμητικά, μετὰ μεγάλην θλίψιν  
 2780 θάπτει τὸν πανεξαίρετον, ὡς πρέπει βασιλέως

2780 βασιλέως Pap.: βασιλέα ABVX.

\*

2872 Ποτὲ μελάνι ἢ κάρβουνον μαυρότερον ἐκείνου  
 οὐκ ἦτον ὡσὰν ἦσασιν ἐκεῖνοι μαυρισμένοι.

2872 μελάνι Pap., Mais onques peiz ne arrement | Ne fu si tres neir come il erent F 6864-5: μέλας AX.

\*

Θέσιος ὁ θαυμάσιος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Θράκην  
 2877 μετὸν υἱὸν τοῦ Ἀρχίλογον, συγγενεῖς τοῦ Πριάμου.

2877 συγγενεῖς Pap., Al rei de Troie erent parent F 6877: συγγενῆς BV συγγενῆν AX.

Ἡ παράθεση δὲν ἀναφέρεται μόνο στὸν Θέσιο (συγγενῆς) ἢ μόνο στὸν Ἀρχίλογο (συγγενῆν) ἀλλὰ καὶ στὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα. Πρέπει συνεπῶς τὸ συγγενῆς ἢ τὸ συγγενῆν νὰ διορθωθοῦν σὲ συγγενεῖς.

\*

Ἀπ' αὐτοὺς εἶχεν ὁ καθεὶς <με> ὄρισμόν τοῦ Ἐκτόρου  
 κεφαλῆκν> τῶν ἀπέξωθεν· ὅσους εἶχεν εἰς μοῖραν,  
 2905 τινὰς νὰ μὴ ἐσάλευε χωρὶς τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ

2903 μετὰ suppl. Pap. || 2904 κεφαλῆν τῶν ἀπέξωθεν (dehuissez ἀπέσωθεν)· ὅσους Pap., Chascuns avait une partie | De ceus defors en sa baillie F 6933-4: κεφαλῆ (ἢ κεφ- BV) τῶν ἀπέξωθεν· τόσους (-σος V) ABVX.

Ἰδιαίτερα προβληματικὴ εἶναι ἡ γραφὴ defors, τὴν στιγμήν ποῦ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Τρώων εἶναι ἀρχηγοὶ τῶν ἀπέσωθεν καὶ ὄχι τῶν ἀπέξωθεν· Τὴν λανθασμένην, ὅπως ὑποθέτω, γραφὴ defors μετέφρασε πιστὰ ὁ μεταφραστὴς ἀλλὰ ἀποτελεῖ παραλογισμόν καὶ στὰ γαλλικὰ καὶ στὰ ἑλληνικὰ.

\*

Εἰς ὄλον τὸ φουσαῖτον τοὺς ἐκεῖνο τῶν Ἑλλήνων  
 2913 τρεῖς καλλιώτερος, θαρρῶ, οὐκ οἶδα ἀπ' ἐκεῖνον.

2913 οἶδα Pap.: εἶδα ABV.



2923 Μεγάλως τὸν εὐχαριστεῖ, ἀφὸν ἦλθεν ἐκεῖσε.

τὸν εὐχαριστεῖ Pap., Mout ot grant joie e mout li plot | Quant guariz fu, que venir pot F 6973-4: τὸν εὐχαριστοῦν BV εὐχαρίσθησαν A || ἀφὸν ἦλθεν ἐκεῖσε Pap.: ἀφὸν ἦλθεν ἐκεῖνος A ἀφοῦ ἤκουσαν τοῦτο BV.

\*

2945 <Τοὺς> φαίνεται ἐδειλιάσαμεν ἀπάνω τους νὰ ὑπᾶμεν.

Τοὺς suppl. Pap., Avis lor est, si est semblant F 7015.

\*

Ἐμεῖς ὅλοι ἄς εἴμεθεν καλὰ ἀρματωμένοι.

2957 εὐθύς γοργὸν ἄς δράμωμεν νὰ πιάσωμεν τὸ πόρτον.

2957 νὰ πιάσωμεν τὸ πόρτον Pap., Si corrons dreit a la cité F 7040, cf. F 7103 Ne fu porz pris a tel meschief: τὴν (τὸν V) πόρταν (πόρτον V) νὰ πιάσουν AV.

\*

Σήμερον γὰρ ἐὰν εἶχαμεν πιασμένην τὴν Τρωάδα,  
οὐκ ἦν νὰ μὴ εἶχεν ἀπ' ἐμᾶς κανεὶς χαρὰν μεγάλην

2965 νὰ ἐστράφη εἰς τὴν χώραν του, νὰ εἶδε τοὺς ἐδικούς του.

2964 sic corr. Pap. metri gratia: οὐκ ἦτον ἀπ' ἐμᾶς κανεὶς νὰ μὴ εἶχε χαρὰν μεγάλην AV.

\*

2968 Ἡ νύκτα ἐκεῖνη ἐδιέβηκεν, καὶ τὸ πρωτὶ τὸ ἄλλον  
ἀρμάτωσαν τὰ κάτεργα, ἔστησαν κάστρα ἐπάνω

2968 Ἡ νύκτα Pap., La nuit laisserent trespasser F 7061: Ἡ μέρα AV.

\*

2997 Ἀπ' αὐτοῦ πάλε ἦλθασι τὰ ἑκατὸν καράβια.

τὰ Pap., Donc revindrent les cent d'un front F 7152: ἄλλα V πάλιν A.

\*

3003 Τότε οἱ Τρῶες ἐστράφησαν, ἐξέβαιναν ἐκεῖνοι.

Τότε οἱ Pap., A tant s'en eissi grant partie F 7167, cf. 3144 Τότε ABVX ~ A tant F 7499: Οὕτως τοὺς AV.

\*

Φιλεμενῆς ὁ φοβερός πάντοτε τὸν γυρεύει.

3044 τοῦτος ἐκαβαλλίκευεν, Ὀδυσσεὺς πεζὸς ἦτον

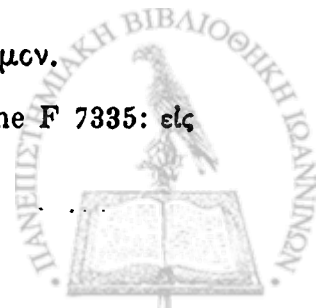
3044 ἐκαβαλλίκευεν Pap.: ἐκαβαλλίκευσεν ABVX.

\*

3060 Ὀδυσσεὺς εἰς τῆς θάλασσας σῶος ἦτον τὴν ἄμμον.

εἰς τῆς θάλασσας σῶος ἦτον τὴν ἄμμον Pap., Ulixès fu sor la marine F 7335: εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ἦτον εἰς τὴν ἄμμον AX aliter BV.

\*



3067 ἀποκλεισμένοι ἦσασιν, οὐκ εἶχαν ποῦ πεζεῦσαι.

πεζεῦσαι Pap.: πεζεῦσει ABV.

\*

Τότε νὰ εἶδες πόλεμον τὸν ἔποιικαν ἐκεῖνοι·

3073 πολλῶν σέλλες εὐκαίρωςαν, κοιμοῦνται ἐξαπλωμένοι.

3073 πολλῶν Pap., E chevalier guerpissent seles F 7364: πολλές BVX.

Ἡ διόρθωσή μου ἔχει σκοπὸ νὰ ἀποδώσει τὴν λέξη chevalier καὶ νὰ δώσει ἓνα ὑποκείμενο στὸ κοιμοῦνται, ποῦ δὲν μπορεῖ φυσικὰ νὰ εἶναι οἱ σέλλες, ἀλλὰ οἱ πολλοί.

\*

3143 σκουτάριν εἶχε ὀλόχρυσον, σημάδιν <δύο> λεοντάρια.

<δύο> λεοντάρια Pap., Escu ot d'or a dous lions F 7509: λεοντάριν ABX.

\*

Καλὰ τοὺς ἔκαμνεν ἡ χρεία ὅπως νὰ ἀναπαυθοῦσιν,  
ἀλλὰ οἱ Τρῶες οὐ θέλουν το, τοῦτο οὐδὲν τοὺς ἀρέσει·

3209 καλὰ αὔριον εἰς τὸν πόλεμον τοὺς θέλουσι γυρεύσει

3209 καλὰ Pap.: ἀλλὰ (ἀλλ' V) ABVX ex 3208.

\*

3216 Τὸν κόσμον ὄλον, λέγω σας, ἂν ἦτον ἐδικός του,  
τόσα ἦτον μέγας, φρόνιμος, ἤξευρε νὰ διορθώσῃ.

3216 Τὸν κόσμον ὄλον vel (3217) ξεύρει νὰ τὸν Pap.: ὁ κόσμος ὄλος ABVX ||

3217 νὰ BV: νὰ τὸν (τὸ X) AX || διορθώσῃ ABV: ὀρθώσῃ X.

\*

Ὅμπρός παροῦ νὰ εἶχε ἐβγεῖ ὁ Ἔκτορας τὴν πόλιν,

3225 διακόσιες ἐχώρισε χιλιάδες ἐδικούς του.

3224 τὴν πόλιν Pap., Ainz qu'Ector eissist de la vile F 7687: τὴν πόρταν AX.

\*

3249 <εἰς χεῖρας του ἐκράτειε> σκουτάριν μὲ λεοντάρια

λεοντάρια Pap., Armes aveit a leonceaus F 7756: λεοντάριν ABVX.

\*

3256 νὰ ἰδῆς πολέμους φοβερούς, καβαλλαρίους γερμένους.

Δωδέκα νοθᾶδελφοὶ ἐφύλαγαν τὸν Ἔκτωρ.

3256 γερμένους Pap.: ἐγεγμένους X διεγεγμένους A || 3257 Δωδέκα Pap. metri gratia, Dis de ses freres ot o sei | Qui fil erent Priant le rei F 7989-90: δώδεκα BV.

Νομίζω ὅτι τὸ γερμένους σημαίνει ἐδῶ «ποῦ ἔχουν γύρει, πέσει ἀπὸ τὸ ἄλογό τους, γκρεμισμένους, ἄρα σκοτωμένους ἢ λαβωμένους», βλ. Κρια-  
ρᾶ Λεξ., λ. γέρνω.



‘Ο Έκτωρ, τὸ κεφάλιν του ὄλον ἀρματωμένον,  
 ἐδιέβη καὶ ἐσύντυχε πατρός του τοῦ Πριάμου.  
 «Δέσποτα,» λέγει, «βασιλεῦ, ἐγὼ πρῶτος ἐβγαίνω·

3270 σὺ δὲ μὲ τούς καβαλλαρίους, [καὶ] μὲ ὄλον τὸ πεζικόν σου  
 ἐλάτε εἰς τὴν ξυλοδεσίαν, πλέον ἐμπρός μὴ ὑπάγης,  
 δι’ ὅ,τι καὶ ἂν μᾶς γένηται τίποτε ἐκ τῶν Ἑλλήνων.

3267 ὄλον Pap., tote sa teste armee F 8036: οὕτως BVX ὄλως olim ci. Pap. ||  
 3270 καὶ del. Pap. metri gratia || 3272 ἐκ Pap. metri gratia: ἀπὸ A.

\*

3295 Δώδεκα εἶχεν ὁ Έκτορας, τούς δεκοκτὼ νὰ εἶπω,  
 ὅπου τούς εἶχεν μετ’ αὐτὸν ὁ Πριάμος ὁ πατήρ τους,  
 <καὶ> ὅπου εἶναι εἰς θυμὸν πολύν, διατὶ ἔμειναν μετ’ αὐτὸν  
 καὶ οὐδὲν τούς ἄφηκε καὶ αὐτούς νὰ θέλουν πολεμήσει.

Ἔνα· ἀπ’ αὐτούς Μενέλιος, Ἰδώρ, ὁ τρίτος Κῦρος,

3300 ὁ Κελιδωνίας τέταρτος, πέμπτος Ἑρμαγορίας,  
 ἕκτος Μανδοκλαβόητος, ὁ ἕβδομος πάλε Σάντος

...

3305 Μβρουν ντὲ Γκιμέας ἐλέγετο, τρισκαιδέκατος πάλιν

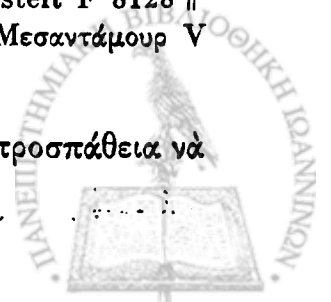
...

Γκίλιο δ’ Ἀγγγλούς ἐλέγετον, Γουδέλης πάλιν <ὁ> ἄλλος,  
 Τουγγλάς πεντεκαιδέκατος, ἤξευρε τὸ ζατρίκιν  
 ὅσον οὐδένας ἄνθρωπος ἤξευρεν εἰς τὸν κόσμον.

3310 Καδῶρ ἐξικαιδέκατος· τόσα εὐμορφα μελία  
 οὐκ εἶχεν ὁ Ἀβεσαλώμ ὡσάν εἶχεν ἐκεῖνος.  
 Εὐμορφος <ἦν καὶ> ἄνδρειος καὶ φρόνιμος καὶ νέος.  
 Νεσὲ ντ’ Ἀμούρς ὁ ἕτερος, Θάρας ἤχουεν <ὁ> ἄλλος.

3297 καὶ suppl. Pap. || 3299 Μενέλιος Pap., Menelus F 8107 (cf. 4057 Μενέλιος  
 B: Μενέλαος AVX): Μενέλαος BV || 3300 Κελιδωνίας Pap., Celidonias F 8109: Μελι-  
 δωνίας BV || πέμπτος Pap., quinz F 8110: ἕνος BV || Ἑρμαγορίας Pap., Herma-  
 goras F 8110: Ἀρμαγορίας BV || 3301 Μανδακλαβόητος Pap., Maudan Clarueil  
 F 8111: Ἀνδακλαβόητος BV || 3305 Μβρουν ντὲ Pap., Bruns li (de app.) F 8118:  
 Ροῦν το Β Γοῦν τε V || 3307 Γκίλιο Pap., Gilor F 8121: Κίλιο Β Λις V || ὁ suppl.  
 Pap. || 3308 Τουγγλάς Pap., Doglas F 8123: Τουγγλάς V Γουγγλάς B || 3310 τόσα  
 εὐμορφα μελία Pap., Mais Ausalon, li fiz Daviz, | N’ot plus bel chief (plus biau  
 cors app.) que il aveit F 8126-7: ὡς ἐμφυρος (ὀσέμφυρος B) μελίων BV || 3311 prius  
 εἶχεν Pap.: ἦν BV || 3312 ἦν καὶ suppl. Pap., Proz e hardiz e forz esteit F 8128 ||  
 3313 Νεσὲ ντ’ Ἀμούρς Pap., Nez d’Amors F 8130: Ρεσενταμούρς Β Μεσαντάμουρ V  
 || ὁ suppl. Pap.

Ἡ διόρθωση πού προτείνω στὸν στίχο 3310 εἶναι μιὰ προσπάθεια νὰ  
 ἀποκατασταθεῖ τὸ ἐφθαρμένο κείμενο.



Ἐπίστριος ὁ βασιλεὺς σὺν Σχελιδίῳ ἄμα  
3355 τῆς Φωκίδος ὠδήγευσαν σύνταξιν τὴν ἐβδόμην.

3354 Σχελιδίῳ Pap., reis Scelidis F 8203: Ἐλιδίῳ ABX Κλιδίῳ V || 3355 Φωκίδος Pap., Phocidis F 8204: Φοβηθῆς BV φοβερὴν AX.

\*

Ὁ Πάντρουκλος εἶχε ἄρματα εὐμορφα καὶ ὠραῖα·

3429 Ὡς εἶδεν, ἐλι<μ>πίσθη τα ὁ Ἴκτορας μεγάλως.

3429 ἐλιμπίσθη Pap., Aamees les a d'amors F 8443: ἐλιπίσθη V ἐλιπίστη B ἐλεμπίσθη X.

\*

Γοργὸν πάλιν τὰ ἔβγανεν, ὁ Μεριωῦν τὸν εἶδε·  
θλιμμένος οὗτος, σοβαρός, ἀπάνω του ἐκατέβη  
μὲ ἑκατὸν ἡρωϊκούς· πλέον δέκα τὸν ἐδῶκαν.

3470 Αὐτοῦ ἂν τὸ μέλλον ἔλειπεν, ἐσκότωνάν τον τότε

3468 οὗτος Pap.: οὕτως ABV οὕτω X || 3470 Αὐτοῦ ἂν Pap.: αὐτοῦ B ἂν τους V ἔάν οὐ X ἔάν A.

\*

3512 Ὁ δοῦξ ἐκ τὸ ἐμπροστότερον τοῦ ἔλμου του τὸν πιάνει

ἐμπροστότερον Pap., par la ventaille F 8551: γοργότερον B γουργότερον AX γοργὸν V.

\*

«Βασιλεῦ Ἄλκαμε,» φησί, «στράφου, μηδὲν αἰσχύνου.»

3529 Τοῦτο τὸν ἐμερίασε τὸν δοῦκα εἰς ἓνα τόπον.

3529 Τοῦτο Pap., Cil se guenchist a une part F 8577: Τοῦτος X ἐτοῦτος BV οὗτος A.

Διόρθωσα τὸ τοῦτος ἢ ἐτοῦτος σὲ τοῦτο (δηλ. τὸ ἄκουσμα): τοῦτο τὸν ἔκανε νὰ μεριάσει= νὰ στραφεῖ.

\*

3534 Φωνὴν ἐλάλησε φρικτὴν, <τρὶς> τὸ σημεῖον του λέγει.

τρὶς suppl. Pap., S'enseigne a escrié treis feiz F 8585.

Τὸ ἀριθμητικὸ ἐπίρρημα εὐκόλα παραλείφθηκε ἀπὸ ἀπλογραφία ἀνάμεσα στὸ φρικτὴν καὶ τὸ τό.

\*

3640 Ὁ βασιλεὺς Μενέλαος ὅλους τοὺς ἀναδεύει·

ὅσον δύναται διώχνει τους, ἄνω καὶ κάτω ὑπάγει.

3641 ὅσον δύναται Pap., cf. 3657 ὅσον ἡμπόρει, par estoveir F 8826: ὡς φαίνεται AVX.



Ἡ γραφή ὡς φαίνεται δὲν δίνει ικανοποιητικὸ νόημα, γι' αὐτὸ τὴν ἀντικατέστησα μὲ τὸ ὁμόηχο ὅσον δύνεται.

\*

3648 Τῶν ἀρμάτων τὸ κάμωμα τινὰς οὐκ ἂν ἤξευρε,  
τόσα ἦσαν ξενοχάραγα, ξένης ἄλλης θεωρίας

3648 οὐκ ἂν ἤξευρε Pap., N'en savreit la façon retraire F 8840: οὐδὲν ἤξεύρει (ἐξεύρει A) AVX.

Εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ ρῆμα ἤξεύρω πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ μὲ δυνητικὸ παρατατικόν.

\*

3670 πέντε ἀμιράδες, βασιλεῖς εἶχε διὰ συντροφίαν  
διὰ Pap.: δὲ V μίαν AX.

\*

Ὡς εἶδε δὲ τὸν Ἔκτορα στὴν μέσην τῶν Ἑλλήνων,  
ἐθάρρει ὅτι πρότερον παρὸν νὰ ἐβγῆ ἀπ' αὐτούς,  
3695 νὰ νικηθῆ ἢ νὰ σκοτωθῆ ἢ νὰ πιασθῆ ὡσαύτως.

3695 νὰ νικηθῆ Pap., Qu'il ne fust mort, vencuz o pris F 8923: ἔλεγεν AX ἐλέγασιν V.

Οἱ γραφές ἔλεγεν/ἐλέγασιν εἶναι ἀπαράδεκτες, γιὰ α) ἐπαναλαμβάνουν οὐσιαστικὰ τὸ ἐθάρρει (3694), β) ἀφήνουν ἀμετάφραστο τὸ *vencuz*, καὶ γ) οἱ δύο διαζευκτικὲς εἰδικὲς προτάσεις ἢ νὰ σκοτωθῆ ἢ νὰ πιασθῆ εἰσάγονται κάπως ἀπότομα.

\*

Οἱ ἡμίσοι δὲ ἀπ' αὐτουνούς οὐκ ἂν ἔμειναν τότε,  
3725 εἰ μὴ οἱ δέκα νοθᾶδελφοὶ τὴν σύνταξιν ἀφήκαν.

3724 Οἱ ἡμίσοι Pap.: οἱ ἡμίσοι AVX || 3725 τοῦ Ἐκτορος post νοθᾶδελφοὶ praeb. AVX: del. Pap. metri gratia.

\*

Κοντάρια οὐκ ἐβάσταζαν ἀλλ' ὅλοι τοὺς δοξάρια·  
3763 σαγίττας μὲ τοὺς ἄγκινους σύρνουν, ζημίαν τοὺς κάμνουν.

3763 ἄγκινους Pap.: ἄγγεινας AVX.

\*

3766 Ὁ Τερεπλέξ ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Προτεμίσου  
πολλοὺς ἐθανατώσασιν, ὅλους μὲ τὰς σαγίττας.

3767 πολλοὺς Pap., Mout lor damage de lor gent; | Martire en fait Pretemesus:  
| Vint lor en a i a morz e plus F 9082-84: πάντας AVX.





3780 Ἐγνώρισε τὸν Θέσεον, στρέφει τὴν χάριτάν του.  
 «Ἀφῆτε», λέγει, «ἀδελφοί, τὸν φρόνιμον στρατιώτην  
 κακὸν οὐ θέλω σήμερον νὰ ἔχη ὁ βασιλέας,  
 ἔνθα καὶ ἐὰν εὐρεθῆ καὶ ἀδυναμίαν νὰ ἔχη·  
 κακὸν οὐδὲν μοῦ ἠθέλησε τὴν σήμερον ἡμέραν·

3785 διὰ τοῦτο θέλω πάντοτε χάριταν νὰ τοῦ στρέφω:  
 Στὸ φαρὶν τοῦτο ἐκάμετε διὰ νὰ καβαλλικεύση».

...

3791 Μὲ βίαν ἐκρατήθησαν εἰς φυγὴν μὴ τραποῦσι·  
 τόσα πολλοὺς ἐχάσασι, θαῦμα πῶς ἐβαστάξαν.

3782 σήμερον Pap., Il n'avra mais hui destorbier F 9107: τίποτε AX τίποτες V ||  
 3783 εὐρεθῆ καὶ ἀδυναμίαν (vel δυναστείαν) ἔχη Pap., La ou il puisse avoir mestier  
 F 9108: εὐρεθῶ (AV: ἤμπορῶ εὐρεθῆ X) καὶ δύναμιν νὰ ἔχω AVX || 3786 ἐκάμετε Pap.,  
 Le remontez F 9113: ἔκαμε AVX || 3791 μὴ Pap., qu'il ne foirent F 9123: νὰ AVX  
 || 3792 Τόσα πολλοὺς Pap.: τόσους πολλὰ (γοργὸν V) AVX.

\*

Σκοτώνει, ρίπτει, κόπτει τους, μέγαν θάνατον κάμνει·

3815 τίποτε οὐδέν' ἀπάντησε νὰ μὴ τὸν θανατώση.

...

3818 ἀλήθεια, κἂν πολλὰ ἔχασαν, ζημίαν μεγάλην κάμνουν.

3815 οὐδέν' (vel οὐδένα) Pap., ceus qu'il trove F 9168: οὐδέν ABVX || 3818 κἂν  
 Pap.: καὶ AX om. BV.

\*

3825 Ἐδάρτε ἦσαν ἔτοιμοι νὰ σμίξουσι μετ' αὐτούς,  
 ὅταν ἕτερη σύνταξις ἦλθε, συναπαντᾷ τους.  
 Οἱ βασιλεῖς τῆς Γρέστιας, Ἐσδνάς, Φιούνης, Σι Τούγγλας,  
 μὲ τὸν κοντόσταυλον αὐτῶν, Ἰεκονίαν τὸν νόθον,  
 καλὰ ἐσυναπαντήθησαν, ἐδῶκαν μετ' ἐκείνους.

3825 Ἐδάρτε Pap. metri gratia: τώρα ABVX || 3827 Σι (Συει X) Τούγγλας  
 (Τουγγλάς X) AX, Li fiz Doglas F 9206, debuisset ὁ υἱὸς Τούγγλας: μὲ τὸν Οὐγκλάν  
 (Οὐκλάν V) BV || 3828 αὐτῶν Pap., Sire esteit d'eus e conestables F 9216: αὐτοῦ  
 AX αὐτοὺς BV.

Φαίνεται ὅτι ὁ παραφραστής ἐδιάβασε τὸ fiz ὡς siz συγχέοντας τὰ  
 βμοια στὴν παλαιὰ γραφὴ γράμματα f καὶ s καὶ μὴ ξέροντας τί σημαίνει  
 θεώρησε ὅτι ἀνήκει στὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ πολεμιστῆ τῶν Τρώων.

\*

3835 Μενέλαος ἐστάθηκε μέσα εἰς τὸν λαόν του,  
 Αἶας ὁ Τελαμώνιος πάλε εἰς τοὺς ἐδικούς του,  
 ὅπου πολλὰ ἐζημίωσαν τοὺς Τρώας τὴν ἡμέραν.

3837 ἐζημίωσαν Pap., E tant i ont Troïens morz F 9300: ἐζημίωσεν ABVX.



3840 "Εως τούς ἄλλους ἤφεραν τὰ πέντε ταῦτα ἀλλάγια.  
 Εὐθύς δὲ ἐκατέλαβεν ὁ Αἰνεᾶς ὁ δούκας  
 μὲ τῆς Λακόνιας τὸν λαόν· ἐδιέβησαν νὰ δώσουν  
 τὲς σύνταξες ὅπου ὁ > "Ἐκτορας ἔστρεψεν ἔξοπίσω·

3840 ἤφεραν Pap., Desconfiz les ont malement: | ... | Par mi lor genz les embatirent F 9313-15: ἤφερεν ABV ἔφερεν X || 3843 ὅπου ὁ Pap., Puis vont toz les conreiz ferir | Qu'Ector ot fait le champ guerpir F 9329-30: ὁ ABVX.

\*

3874 Τότε νὰ εἶδες οὐρ<λ>ιάσματα καὶ συμπλοκάς καὶ κρότους.

οὐρλιάσματα Pap.: οὐριάσματα BV οὐγιάσματα X συμπλοκάς A.

\*

τὰ ἄρματα ἐκατάκοψαν, τυχαίνει νὰ ἀποθάνουν  
 3883 οἶος καὶ ἂν ἔναι ἀπὸ τούς δύο ἦ καὶ οἱ δύο ἅμα.

3883 οἶος καὶ ἂν ἔναι Pap., Li queus que seit F 9421: ἕνας ἕνας ABVX.

Ἡ γραφή τῶν χειρογράφων εἶναι ἀκατανόητη καὶ φαίνεται καθαρά ὅτι ἔχουμε ἀρχετυπικὸ λάθος πού εὐκόλα ἀποκαθίσταται μὲ τὴν βοήθεια τοῦ γαλλικοῦ προτύπου.

\*

3925 Εὐρίσκει τον καὶ ἐδῶκε τον χαμηλὰ κονταρέαν  
 ἀνάμεσα τὴν σκάλαν του καὶ τὸ ἐμπροστοκούρβι,  
 τὸ κοντάριν ἐχώσθηκε καὶ ὅλον τὸ πανιτσέλιν.

3926 καὶ Pap., par mi l'arçon | E par les pans del hauberjon F 9561-2: εἰς ABVX || ἐμπροστοκούρβι Pap.: ἐμπρὸς τὸ (τε V) κούρβι ABVX.

\*

Εὐθύς ἐκαβαλλίκευσαν, ὑπάγουσιν εἰς αὐτούς.  
 Ὁ "Ἐκτωρ τούς ὠδήγευεν ἀπὸ κρεμαστὸν τόπον.

3970 Τὲς σύνταξες ἐμέρισαν καὶ πονηρίαν σκοπίζουν:  
 ἐκ τὸ πλευρὸν ἐδιέβηκαν, τούς "Ἐλληνας ἐδῶκαν.

3970 ἐμέρισαν Pap., eschiverent F 9691: ἐμέρισε AX ἐμερίασε B ἐμοίρασεν V || σκοπίζουν Pap., De grant engin se porpenserent F 9692: σκοπίζει BVX σκοπεύει A.

Ἡ παραβολὴ μὲ τὸ γαλλικὸ πρότυπο ἀλλὰ καὶ τὰ συμφραζόμενα ἐπιβάλλει, νομίζω, τὴν διόρθωση πού προτείνω.

\*

3979 Ἀνάσμιγα οἱ παραταγὲς ἦσαν <ἐκ> τὰ δύο μέρη

ἐκ suppl. Pap.

\*

«Τοῦτος ἔναι,» λέγουν, «ὁ ἐχθρός, ὅπου τὸν ἀδελφόν μας

3984 Κασιμπιλάν ἐσκότωσεν, αὐτάδελφον Ἐκτόρου.



3984 Κασιμπιλάν Pap.: Καντιλιανόν (ex 3986) X Καντιλιανός BV || αὐτάδελφον Pap.: ἀπὸ VX τον Β || Ἐκτόρου Pap.: Ἐκτορα V τῶρα ΒΧ.

Ἐφόσον ὁ Καντιλιανός ἐπηλαλεῖ στὸν στίχο 3986, δὲν μπορεῖ δύο στίχους πρωτύτερα νὰ ἀναφέρεται ὅτι εἶναι νεκρός. Πρόκειται ἀπλῶς γιὰ τὸν Κασιμπιλάν πού ἀναφέρεται πιὸ πάνω στὸ γαλλικὸ πρότυπο (F 9663-5) ὅτι τὸν σκότωσαν οἱ Ἕλληνες.

\*

Ἐγλήγορα ἐλεύθερος νὰ ἐγίνετον ἀπ' αὐτοὺς,  
3999 ἂν εἶχε λείπει τὸ σπαθὶν ὅτι ἐκόπη <στήν> μέσην.

3999 στήν suppl. Pap. || μέσην Pap., Se s'espee ne receiast F 9768: μέσα AVX πέρα Β.

\*

4098 Ἄλλ' ὅταν ἦλθεν Ἐκτορας, τότε τὸ τέλος <νὰ> ἦτον,  
ἀλλ' εὐθύς Τελαμώνιος ἦλθε μετὰ χιλίους.

4098 νὰ suppl. Pap., Ja fust as premiers cous finee F 9992, cf. 4170 Πολλὰ γοργὸν νὰ ἐγίνετον τὸ τέλος τοῦ πολέμου, Le jor fust fin de la bataille F 10121.

\*

Καὶ τότε πάλιν εἶχασι τὸ κάλλιον οἱ Τρῶες·  
4120 <οἱ> μέσα τοὺς ἐβγάλασι, διώχνουν τοὺς ἕως τὰς τέντας.

4120 οἱ suppl. Pap., Donc rechacierent cil dedenz F 10045.

\*

4130 Εἰς τὸ ἔλμον τὸν ἔδωκεν ἐπάνω μίαν σπαθέαν·  
ἐκ τὸ ἄλογον τὸν ἔρριψεν, ἐστάθη, ἀσάλιζε τον.  
Τοῦτος ἐδιαφεντεύετον ὅσον ἠμπόρει ἀπ' αὐτον.

....

4135 τὸ κεφάλιν τοῦ ἔκοψεν ἔξω τῶν πλαταρίων

4131 ἀσάλιζε Pap., Cil se defent, Hector l'asaut F 10059: ἐσκέπαζε BVX ἐσκέ-  
πασέ Α || 4135 τοῦ Pap.: του ABVX.

Ἡ γραφή ἐσκέπαζεν εἶναι ἀχρωμη καὶ φαίνεται σὰν ἀπλὸ παραγέμι-  
σμα ἀντὶ γιὰ τὴν γραφή πού πρέπει νὰ ἀπέδιδε τὸ γαλλικὸ asaut καὶ πού  
ὑποθέτω πὼς ἦταν τὸ ἀσάλιζε.

\*

Κοντάριν ἐμαλάκιζεν εἰς τὴν δεξιάν του χειῖραν  
4150 καὶ κονταρέαν τὸν ἔδωκεν ἀπάνω εἰς τὸ σκουτάρι.  
Τὸ σκουτάριν ἐπέρασεν ἀλλὰ καὶ τὸ λουρίκιν·  
εἰς τὴν σάρκαν ἀπέσωθεν ἕκατσε τὸ κοντάριν.

4151 Τὸ σκουτάριν Pap.: ἐκάθισεν ABVX ex ἕκατσε (4152) || 4152 ἀπέσωθεν  
Pap.: ἀπέσωσεν VX ἀπέσω Β τὸν ἐπίασεν Α.



Νομίζω ὅτι ἡ γραφή ἐκάθισεν δὲν ταιριάζει μὲ τὰ συμφραζόμενα· ἐπιπλέον ἀπαιτεῖται ἐδῶ ἓνα πρῶτο οὐσιαστικὸ ἀντικείμενο τοῦ ἐπέρασεν καὶ πού νὰ ἀποτελεῖ ἓνα πρῶτο ἀμυντικὸ στοιχεῖο πρὶν ἀπὸ τὸ λουρίκι, καὶ τέτοιο εἶναι ἡ λέξη σκουτάριν.

\*

4191 ἀλήθεια, βαρύνει με, ἐπεὶ ἤμπορῶ νὰ κάμω  
τέτοιον πράγμα σήμερον κλπ.

4191 βαρύνει με Pap., Mais trop par nos est laiz cist plaiz F 10150: βαρύνεις (βαραίνεις BV) με BVX βαρύν με φαίνεται A.

\*

4196 Τοῦτο ἀγαπῶ, νὰ μὴ στραφοῦν, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐβλέπω  
πῶς ἀποθνήσκουν ἔνομοῦ μὲ κόλπον κονταρίου.

4196 στραφοῦν Pap., Jo ne vueil pas que il s'en fuient F 10159: στραφῶ ABVX || 4197 ἔνομοῦ Pap., E toz a glaive revertir F 10162: σύντομα ABVX (fortasse ex tost?).

\*

ἀλλ' εὐθύς δύο μεσάζιοι ἔφθασαν ἐκ τοὺς ἔξω  
4245 τρέβας ζητῶντα μετ' αὐτούς· ὁ Πρίαμος τοὺς δίδει.  
Δύο μῆνας τὰς ἐπώμωσαν ἀμφότερα τὰ μέρη.

4246 τὰς Pap.: τοὺς V om. BVX || ἐπώμωσαν Pap., Les ont plevies a dous meis F 10316: ἐποίησαν ABVX.

\*

4295 τὸ σκέπασμα ἐποιε καλόν, ὁμοιάζει ὡς ἓν νὰ ἓναί.

ἓν νὰ ἓναι Pap., E si soudee la plataine | Que rien n'i conoisseit jointure F 10388-9: ἓνα (ἓναν B) ἓναι BX ὅλον ἓνα A ἓνα V.

Ἡ ταφόπετρα ἔμοιαζε νὰ εἶναι ἓνα μὲ τὸ κιβούριον.

\*

Οἱ τρέβες ἐφυλάχθησαν ὡς ἔπρεπεν, ὡς ἔχει·  
4332 οὐδὲν τὰς ἐσκανδάλισε κανεῖς ἐκ τὰ <δύο> μέρη

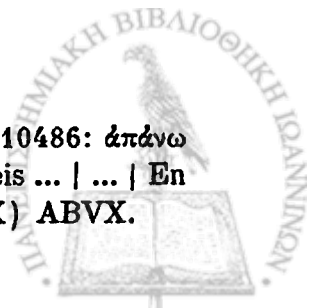
4332 ἐκ τὰ δύο Pap.: ἀπὸ (ἀπὲ B) τὰ ABVX.

\*

Παραπονᾶται το συχνά, ποσῶς οὐδὲν τοῦ ἀρέσει  
νὰ ἔχη Ἀγαμέμνονας πάνω τους αὐθεντίαν.

4345 Ἀκούοντα πάντες βασιλεῖς, δουκάδες καὶ κοντάδες  
καὶ μεγιστᾶνοι εὐγενικοί, πλέον δέκα χιλιάδες,  
χονδρά, μεγάλα ἐσύντυχεν, κλπ.

4344 πάνω τους Pap., cf. 4362 et 4364, desor eus toz seignorie F 10486: ἀπάνω (-νου B) του BVX τὴν πᾶσαν A || 4345 Ἀκούοντα Pap., Oiayant les reis ... | ... | En a parlé mout grossement F 10487-89: ἀκούουν (ἀκοῦν V) τον (το BX) ABVX.



Ἡ σύνταξη ἀπαιτεῖ νὰ διορθώσουμε τὴν ὀριστικὴ ἀκούουν τον στὴν ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη ἀκούοντα.

\*

4360 ἂν ἔχη δοῦκας, ἄρχοντας, κόντους, καβαλλαρίους,  
ἔχω τόσους καὶ πλεώτερους πόλεμον νὰ ὑπομένουν.  
Κάλλιον τὲς βουλὲς στοὺς λαοὺς ἤξεύρω νὰ ὀρθώσω,  
κάλλιον νὰ ὀρθώσω σύνταξες καὶ συμπλοκὴν πολέμου.

4361 καὶ πλεώτερους Pap., Si ai autant contes e dus | E chevaliers e autre gent | E plus qu'il n'a, mien esciënt F 10512-4: καλύτερους BV κάλλιον X καὶ πόλεμον A || 4362 huc trp. Pap., cf. F 10515-6 Mieux sai les hauz conseiz doner | E les batailles ordener: post 4363 praeb. ABVX || τὲς βουλὲς στοὺς λαοὺς Pap.: τὲς (τὰς X) βίγλες (-λας X) τοῦ λαοῦ ABVX.

\*

4450 Ἄλλ' ὁ Ἔκτωρ πάλιν ἔδωκε τέτοιες τρεῖς Ἀχιλλέα,  
ὅτι καλὰ τὰς ἐνείωσεν, οὐκ ἦτον κοπελίου.

4450 τέτοιες τρεῖς Pap., Teus treis l'en ra sor l'eaume asis F 10715: τέτοιες (τοιούτες X) τὸν BVX || 4451 ἐνείωσεν Pap.: ἤνωσεν BV ἐννόησεν AX.

\*

Ὁ Διομήδης ἔφθασεν ἔχοντας δισχιλίους,  
4457 ὡσαύτως καὶ ὁ Τρώϊλος μὲ τόσους ἦ καὶ πλείους.

4457 τόσους ἦ καὶ πλείους Pap., N'en ot pas meins, ainz en ot plus F 10728: πλείους (AX: πλεῖον B πλέον V) ἦ καὶ (καὶ μὲ V) τόσους ABVX.

\*

Ὅταν πάλιν Ἀρχέλαος ἐγνώρισε τὸν Ἔκτωρ,  
4537 ὁποῦ ἀνεψιὸν του ἐσχότωσε, τὸν Προθενῶρ ἐκεῖνον,  
ὀλίγο ἀτός του νὰ σφαγῇ ἀπὸ μεγάλην θλιψίν.

4537 ἀνεψιὸν του Pap., Cil esteit oncles a cestui F 10939: τὸν θεῖον του BV.

\*

Βουλὴν ὅλοι ὄς πάρωμεν, ὄς βάλωμεν σκοπὸν μας  
4570 τὸ πῶς νὰ τὸν ἐπιάσωμεν, νὰ τὸν ἀποκτενώμεν.

4570 ἀποκτενώμεν Pap. metri gratia: ἀποκτείνωμεν (-νουν B) BVX.

\*

τόσες τοῦ ἔδωκε σήμερον ἀσκοντὲς πρὸς προσώπου,  
4585 ὅτι ἂν ἡ βοήθεια του οὐκ ἔφθανε συντόμως, κλπ.

4584 τοῦ ἔδωκε Pap. metri gratia: τὸν ἔδωκε BV ἔδωκαν X φορές A || πρὸς Pap.: πρὸ BVX.

\*

Μὲ πονηρίαν, μὲ φρόνησιν, μετ' ἐπιδεξιόσυνην  
4599 βαλθῆ τὸ θέλω καὶ νεκρὸν νὰ σᾶς τὸν παραδώσω.



4599 νεκρὸν Pap., I metrai tant que mort le rende F 11081: θαρρῶ AX ἐγὼ θαρρῶ BV.

\*

“Ολοι εὐθύς χωρίζονται, ὑπάγουν νὰ δειπνήσουν  
4607 καὶ τὴν νυκτόβιγλαν αὐτῶν ἐποῖκαν τὴν πλουσίαν

4607 τὴν Pap., mais l'escharguaite | Fu cele nuit richement faite F 11087-8: τὴν ABVX.

\*

Ἄλλὰ γοργὸν ὁ Αἰνεᾶς καὶ Τρώϊλος ὡσαύτως  
4647 μὲ τεσσαράκοντα καλοῦς τριγύρου τὸν ἐβάλαν.

4647 τεσσαράκοντα Pap., seisante F 11218 (xl app.): τετρακοσίους A τριακοσίους (-κόσιους V) BV.

\*

ἐκ τὸν ἵππον ἀπλώθηκε κάτω ὡς ἀποθαμένος·  
4664 ἐπιάσέ τον Ἔκτορας νὰ τὸν ἐβγάλη ἔξω.

4664 ἐπιάσέ ... ἐβγάλη Pap., Qu'Ector l'aveit pris e saisi | E de la place departi F 12245-6: ἐπιάσαν (ἐπιάσαν V πιάσειν A) τον, ἠθέλασι νὰ τὸν ἐβγάλουν (ἐξηβάλουν BV) ABV.

\*

4764 ρίπτει νεκρὸν ἐκ τὸ ἄλογον, ἀπῆρε του τὸν ἵππον.  
νεκρὸν Pap., Mort le trebuche de la sele F 11475: τον ABV.

\*

4778 πολλοὺς στρατιώτας ἔρριξαν, πολλὰ ἄλογα ἐκερδίσαν  
ἄλογα Pap., Guaaignié i ont maint cheval F 11518: ἄρματα BV ἄρμα A.

\*

4811 Ὡς τὰ κοντάρια ἔτριψαν, βάνονται εἰς τὰ σπαθία.

Ὡς τὰ κοντάρια ἔτριψαν Pap.: ὡσάν (δσον ABV) ἐκονταρότριψαν (-ροτρίβησαν X) ABVX.

\*

Ὁ Μενέλαος πάντοτε εἰς αὐτὸν συσκοπίζει·  
4817 βιγλίζει πάντα εἰς αὐτόν, καλὰ ἔχει τὸν νοῦν του·  
τῆς γυναικὸς του τὴν χολὴν θέλει νὰ τοῦ πουλήσῃ.

4817 βιγλίζει πάντα Pap., S'entente a mise Menelaus, | O cent de ses meilleurs vassaus, | En lui guaitier, en lui sorprendre F 11591-3: ὁ Πάρις πάλε BV ἐγρήγορα X.

Στὸν στίχο 4817 εἶναι φανερό ὅτι ὁ λόγος συνεχίζει νὰ εἶναι γιὰ τὸν Μενέλαο. Γι' αὐτὸ χρειάστηκε νὰ διορθώσω τὴν παρέμβλητη γραφή ὁ Πάρις πάλε ἔτσι ὥστε νὰ ἀποδίδεται σωστὰ τὸ γαλλικὸ πρότυπο.

\*

Ἐκεῖνη ἀπεκρίθηκεν: «Ἄδικον οὐδὲν ἔχεις»,



4885 ἂν σὲ κακίζη τίποτε, μῖσος μέγαν <νὰ> ἔχης».

4884 ἔχεις Pap., n'avez pas tort, | Se il vos het, que lui haeiz F 11728-9: ἔχει ABVX || 4885 μῖσος μέγαν νὰ ἔχης Pap.: δίκαιον μέγαν (μέγαν V μέγαν δίκαιον A) ἔχει AVX δίκαιον ἔχει μέγα B.

Τὸ κείμενο τῶν χειρογράφων εἶναι προφανῶς ἐφθαρμένο ἀλλὰ ἀποκαθίσταται εὐκόλα χάρις στὸ γαλλικὸ πρότυπο.

\*

ἽΟ Πρίαμος ἐμήνυσε, ἦλθαν οἱ καβαλλάραι

4904 ὧν εἶχε πάντα τὴν βουλήν· ἦτον πρῶτος ὁ ἼΕκτωρ

4904 ὧν Pap.: ὁποῦ ABVX.

\*

ἼἈρχοντες,» λέγει, «φαίνεται ἀπὸ τὴν δύναμίν σας  
ὅτι διὰ τὴν ὑψότητα τοῦ στέμματός μας τούτου

4963 ποτὲ οὐδὲν ἐγυρίσετε ὀπίσω ἐκ τοῦ πολέμου».

4963 ὀπίσω ἐκ τοῦ πολέμου Pap., Ne traisistes onques ariere F 11863: σήμερον (ἐδῶ A) εἰς (om. BV) τὸ παλάτιν ABVX.

ἼΕκεῖνο ποῦ θέλει νὰ τονίσει ἡ ἼΕκάβη στοὺς ἀρχηγούς τῶν Τρώων εἶναι, ὅχι ὅτι δὲν γύρισαν «σήμερον» στὸ παλάτι, ἀλλὰ ὅτι δὲν ἐγκατέλειψαν τὸ πεδίο τῆς μάχης.

\*

5217 Εἰς ἓνα κόλπον ἔσυρεν, ἐτόξευσέ τους δύο·

ἑκατόν τους ἐσκότωσε πολλὰ εἰς ὀλίγην ὥραν.

5217 τους Pap., en ocit dous F 12422: τοὺς AVX || 5218 τους Pap., en ocit cent F 12424: τοὺς AVX.

\*

Ποτὲ σαγίτταν μοναχὴν οὐκ ἔρριπτεν εἰς αὐτούς,

5220 ἐὰν οὐδὲν τὴν ἀκόνιζεν ἐμπρὸς νὰ τὴν ἀφήκη,

καὶ ὡς τὴν ἀπόλυε, ἐφλέγετον, ἔλαμπεν ὡς ἀστέρας.

ἼΕὰν ὀλίγον ἐδοίκησε τοῦτος ὁ Δοξαῤῥατος, κλπ.

5221 ἐφλέγετον Pap., Après, si tost come il enteise, | Flambe li fers F 12430 -1: ἐφαίνετον X om. V || 5222 ἐδοίκησε Pap., Se longes durast cist contenz F 12432: ἐδίκησε X νὰ ἔζησε V.

\*

τέτοιες χιλιάδες εἴκοσι τὸν διώχνουν ἐξοπίσω,

5243 ὁποῦ ἀγαποῦν στὸν θάνατον τοῦ νὰ τὸν παραδώσουν.

5243 στὸν θάνατον τοῦ νὰ τὸν παραδώσουν Pap.: τὸν θάνατον νὰ τοῦ τὸν παραδώσουν VX.



Ἴδετε σήμερον οἱ θεοὶ τοίνυν πῶς μᾶς βοηθῆσαν  
 ἀπὸ ἑναν διάβολον, ὅπου μᾶς ἐπολέμα·  
 5310 ἂν εἶχε ζῆ ἕως ἐδά, ἡμεθεν νικημένοι.

5308 βοηθῆσαν Pap.: βοηθοῦσιν AVX.

Τὰ συμφραζόμενα ἐπιβάλλουν τὴν διόρθωση τοῦ βοηθοῦσιν σὲ βοηθῆσαν.

\*

Ἄλλὰ ὅ,τι καὶ ἂν ἐσύντυχαν, τίποτε οὐδὲν ἐγίνη  
 5548 ἄλλον ἀπὸ τὴν ἄλλαξιν τοῦ Ἀθηνῶρ καὶ Θόα.

5548 ἄλλον (vel ἐξὸν) Pap.: μόνον ACVX.

\*

Καλκὰς ὁ φρονιμώτατος εἶχε μίαν θυγατέρα  
 πολλὰ εὐμορφην, ἐξάιρετην, εὐγενικήν, ὠραίαν,  
 5553 ὅπου φήμην ἐκάμασι μεγάλην ἀπ' ἐκείνης  
 τὴν φρόνησιν, τὰ κάλλη της· ἤκουε Βρισηίδα.

5553 ἐκείνης Pap.: ἐκείνην CVX.

\*

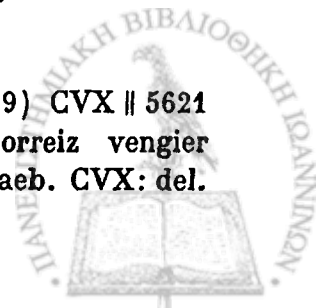
Πρᾶγμαν οὐκ ἔνι τίποτε <πού> ὅσον αὐτὸν κακεύω·  
 5580 τίποτε ὅπου ἐγγίζει του, τοῦ ἐξομυαλισμένου,  
 τοῦ ἔχθιστου, τοῦ κάκιστου καὶ τοῦ ἀχρείου ἐκείνου,  
 οὐ θέλω πλέον στήν πόλιν μου νὰ εἶναι, νὰ ἐνεμείνη>.

5579 πού suppl. Pap. || αὐτὸν Pap.: ἐγὼ CV || 5582 suppl. Pap., En sa cité seit ne remaigne F 13120.

\*

Ποίσω καλὴν ἀφροντισίαν, ὄψιδες νὰ σὲ δώσω·  
 τόσα με κάμε πάλε ἐσύ· τόσα καλὰ σὲ ἤξεύρω  
 5620 ἀνδρειωμένον καὶ καλόν, ἀπ' ἐσὲν οὐδὲν μένει.  
 <Ἀπὸ> τὴν θλιψίν τὴν πολλὴν τὴν λέγεις ἕκαμά σου  
 τόσα κακά, ἂν ἡμπορῆς, ἐκδίκησιν νὰ ἐπάρῃς  
 τὴν θλιψίν τοῦ συντρόφου σου, ἐκείνου τοῦ Παντρόκλου,  
 ὅπου πολλὰς τὸν ἔγνωθες φορὲς εἰς τὸ κλινάρι  
 5625 γυμνὸν εἰς τοὺς βραχίονας σου μέσα καὶ τὸν ἐκράτεις.  
 Εἶν' τῆς αἰσχύνῃς ἄσχημα παιγνίδια, ἐντροπιασμένα,  
 ὅπου τὰ πλέον κακεύουσιν οἱ θεοὶ καὶ ἐπαίρνουν  
 ἐκδίκησιν πολλὰ γοργὸν ἀπὸ τὴν δύναν μιν τους.

5618 Ποίσω Pap., zo vos ferai aseurer F 13173: τόσα (ex 5619) CVX || 5621  
 Ἀπὸ τὴν θλιψίν τὴν πολλὴν Pap., L'ire grant que vostre cuers a | Porreiz vengier  
 F 13178-9: τὴν θλιψίν σου καὶ τὴν χολὴν CVX || ὅτι ante ἕκαμά σου praeb. CVX: del.





Pap. metri gratia || 5622 κακά Pap., e les mesfaiz | Que tant dites que vos ai faiz F 13179-80: κακά CVX || 5626 Εἰν' τῆς αἰσχύνης ἄσχημα παιγνίδια, ἐντροπιασμένα Pap., Icist jues est vis e hontos F 13185: εἰς τὴν αἰσχύνην ἄσχημον πολλά (πολλά καὶ X) ἐντροπιασμένον (-νὴν VX) CVX || 5627 τὰ πλέον Pap., Dont li plusor sont haïnos | As deus, quin prenent la vengeance | Par la lor devine poissance F 13186-8: πολλά CV || καὶ ἐπαίρνουν Pap.: νὰ ἐπάrouν (πάrouν V) CV.

\*

5656 Πολλὰς φορὰς <νὰ> ἐζώστηκεν ὁ Ἑκτωρ τὸ σπαθὶν του,  
ἀλλ' οὐδὲν τὸν ἀφήνασι νὰ βάλῃ τὰ ἄρματα του

5656 νὰ suppl. Pap., Sempres ceinsist Hector s'espee F 13252.

Ὁ στίχος 5657 δείχνει καθαρά ὅτι ὁ Ἑκτορας δὲν ἐζώστηκε ἀλλὰ νὰ ἐζώστηκε (= ἐπρόκειτο, εἶχε τὴν πρόθεση νὰ ζωσθῆ) τὸ σπαθὶν του μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα ἄρματα του.

\*

Εἶπαν τὴν πῶς τὴν θέλουσι στρέψει εἰς τὸν πατὴρ της,  
5677 <ἐκ> τῆς Τροίας νὰ τὴν βγάλουσιν, ὁ Καλκάς νὰ τὴν πάρῃ.

5677 ἐκ suppl. Pap.

\*

5680 Ἀιλί, κρίμα τὸ ἐγένετον καὶ ριζικὸ εἰς ἐμένα  
νὰ ἀφήσω τὴν γενεάν μου ὅπου ἔνομοῦ ἀνεθράφην,  
τὴν πόλιν μας τὴν θαυμαστήν· νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ φουσσαῖτον  
εἰς μίαν κοπέλλαν μοναχὴν ἐντροπὴ ἤθελεν εἶσται

5682 νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ φουσσαῖτον Pap., A une assez vil chamberiere | Serait il d'estre en ost grant honte F 13280: νὰ ὑπάγω εἰς τὸ φουσσαῖτο CV ὅπου ἦτον παινεμένη AX.

\*

Τρώϊλε, φῶς, ὀμμάτια μου, ποῦ νὰ εὔρης ἄλλην τέτοιαν  
5687 εἰς ἀγάπην ἀληθινὴν ὡς εἶχα ἐγὼ εἰς ἐσένα.

εἶχα Pap.: εἶχες V εἶχεν C ἤμουν X.

\*

5707 Ἀπέξω ἐφόρει εὐγενικὸν ξενοχάραγον ροῦχον·  
ἀπέσω ἀπὸ τὴν Ἰνδιαν τὸ ἤφεραν τοῦ πατρός της.

5707 Ἀπέξω Pap.: ἀπέσω (ex 5708) CX μέσα A.

\*

Πέφτει εἰς τὴν σκιάν, κοιμίζεται· ἐκεῖνοι τὸ σκοτώνουν,  
5740 ἀλλὰ μὲ βίαν, ἐγνώριζε: εἰς θάνατον τὸν φέρνει  
ἐκεῖνον ὅπου νὰ βαλθῆ τάχα νὰ τὸ σκοτώσῃ.

5739 εἰς τὴν σκιάν Pap. metri gratia: εἰς τὸν Ἰσχιον (Ἰσχιον V) CVX || 5741 ἐκεῖνον Pap.: ἐκεῖνος CVX.



5798 Ούτως έσυμφωνήσασιν οί δύο πρίν χωρισθοῦσιν.

πρίν χωρισθοῦσιν Pap., Ainz qu'il se seient departi F 13512: όπου αγαπούσαν (ήγ- X) ACX.

\*

5810 Κυρία μου, έγνώριζε, χαράν τυχαίνει νά έχη  
έκεινος όπου σέ ήγαπᾶ ή ποτέ ήγάπησε σε.

5811 ήγαπᾶ Pap.: ήγάπα X ήγάπησεν C.

\*

5826 όταν θεωρώ τὰ κάλλη σου, τήν καρδίαν μου ανασπάζουν

τήν καρδίαν μου ανασπάζουν Pap. metri gratia: ανασπάζουν τήν καρδίαν μου X τήν καρδίαν μου ανασπίνω C.

\*

Στόν Έρωτα δουλώνομαι, δοῦλος του νά υπογράψω,  
νύκταν ήμέραν πάντοτε πιστά νά τόν δουλεύω,

5885 μόνον διά τήν αγάπην σου νά κάμη νά τήν έχω.

"Αν ήμπόρουν τὰ χείλη σου νά έφίλησα, κυρά μου,  
καλλιώτερόν του χάρισμα από όλον τὸ φουσσᾶτον  
οὐ μή νά εἶχεν ἄνθρωπος τόσα ύψηλόν και μέγαν.

5883 Στόν Pap.: τόν BCVX || 5885 κάμη Pap.: De vos me rendra (sc. Amors) guerredon F 13695: κάμης X || 5886 "Αν ήμπόρουν Pap.: νά ήμπόρουνα X.

\*

Ό πατέρας της ό Καλικᾶς έσυναπάντησέ την·

5898 χαράν τῆς κάμνει φοβερήν και εκείνη πάλε εκείνου.

5898 τῆς Pap.: της BCVX.

\*

5905 'βάλθης τῶν αντιδίκων μας νά κρατῆς συντροφίαν

'βάλθης Pap.: βαλθῆς CX νά 'λθῆς B.

\*

Ψυχή άπ' αὔτους, ήξευρε, οὐ θέλει έγλυτώσει

5929 έδῶθεν διά όλιγόν καιρόν, οὐδέν άργεῖ καθόλου.

5929 έδῶθεν (temporale) διά Pap.: 'Επόθεν (άπ- C) διά (δι' X) CX έδῶ και BV.

\*

Ό Διομήδης, λέγω σας, ούτως τήν όδηγεύει  
όσο εις τήν τένταν έσωσεν· εκείσε αὐτή πεζεύει.

5940 'Ητον ή τέντα του Φαραῶ: τέτοιαν οὐκ εἶχε ό κόσμος.

Του Φαραῶ ένας γαμβρός, εκείνου όπου έπνίγη  
εις τήν Έρυθράν θάλασσαν, του Καλκᾶ τήν έδῶκε,  
διά νά τόν μάθη μέτρημα τῆς γῆς και τῆς θαλάσσης,

...



Ταῦτα Καλκὰς γαμβρῶ ἔμαθε τοῦ Φαραῶ ἐκείνου·  
πολὺν πλοῦτον τὸν ἔδωκε, χρυσάφιν καὶ λιθάριν,  
τὴν τένταν τὴν ὀλόχρυσον μετὰ λιθομαργάρων.

5950 Τίς νὰ τὰ ἐκατάλεξε τὰ κάλλη αὐτῆς τῆς τέντας;  
Οὕτως ὡς ἦλθαν, οἱ Ἑλληνες νὰ ἰδοῦν τὴν Βρισητῖδα  
ὑπᾶν, νὰ ἐρωτήσουσιν οἱ πρῶτοι τοῦ φουσσάτου.

5939 ὅσο Pap., Diomedès tant la conduit | Qu'el descendi al paveillon 13818  
-9: ἔσω BV ἕως CX || ἔσωσεν· ἐκεῖσε αὐτὴ Pap.: ἔσωθεν (om. BV) ἐκεῖνος τὴν BCVX  
|| 5940 τοῦ Φαραῶ: τέτοιαν Pap., Qui fu al riche Pharaon F 13820: φοβερή, οἶαν (οἱ  
C) BCVX || 5941 Τοῦ Φαραῶ ἕνας γαμβρός, ἐκείνου Pap., Danz Calcas l'ot d'un  
suen serorge F 13822: ὁ Φαραῶ ὁ φοβερός, ἐκεῖνος BCVX || 5947 γαμβρῶ ἔμαθε Pap.:  
τὸν ἔμαθε BCVX || τοῦ Φαραῶ ἐκείνου Pap.: τὸν Φαραῶ ἐκεῖνον BCVX || 5950 αὐτῆς  
Pap.: τῆς BCVX || 5952 ὑπᾶν Pap., cf. F 13846-7 Quant la danzele fu el tref | Ou  
sis conduiz l'ot descendue F 13850-52 Mais li haut prince e li demeine | I sont  
venu li remirer | E ses noveles demander: πάντες X πάντα BCV.

\*

5990 Ὁ βασιλεὺς ὁ Σάντιπος καὶ Φιλεὴς ὠσαύτως,  
οἱ βασιλεῖς Καλκυδονίας μὲ δέκα χιλιάδες.

5991 οἱ βασιλεῖς Pap.: ὁ βασιλεὺς BCVX.

Διόρθωσα τὸ ὁ βασιλεὺς σὲ οἱ βασιλεῖς γιατί ἀναφέρεται καὶ στὸν Σάν-  
τιπο καὶ στὸν Φιλεή.

\*

5998 ἀπὸ τὸν φόβον <σ'> ὅλες τους ἀλλάσαν τους αἱ χροές.

σ' suppl. Pap.

\*

6012 τέτοιον κανίσχι ἐδώρισε ὅπου δὲν θέλει λείψει  
νὰ μηδὲν κάνει θαύμασμα ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

6012 ἐδώρισε Pap., A tel en fist le jor present, | Qui mout en fist chevalerie,  
| Ains que la presse fust partie F 14014-6: ἐγνώριζε (γνώρ- BVX) BCVX.

Ἀντικατέστησα τὴν παρενθετικὴ πρόταση ἐγνώριζε μὲ τὸ ἐδώρισε για-  
τὶ στὸ παραδεδομένο κείμενο ἡ κύρια πρόταση δὲν ἔχει ρῆμα.

\*

6037 Μέγαν γομάριν πιάνεται καὶ θέλει παραλάβει  
ὅπου τὸν ἐμὸν θάνατον βάνεται φοβερίζει.

6037 πιάνεται Pap., Pesant fais prent cil e embrace, | Qui a ocire me manace  
F 14065-6: πιάνεται X βάνεται B || θέλει B: θέλεις X.



Ἄλλ' ἐὰν ἡ δύναμις ἢ ἐμὴ καὶ ἀνδρεία μου μὲ βασταίνει,  
καὶ μόνο <ἄν> πάλιν οἱ θεοὶ θέλουν νὰ μὲ φυλόσσουν,  
οὐκ ἤμποροῦν ἀπάνω μου τόσοι νὰ ἐλθοῦν νὰ δώσουν  
ὄσους ἐγὼ εἰς τὸν θάνατον τοὺς θέλω παραδίδει.

6045 μὲ τοῦτο τὸ γυμνὸν σπαθὶν ὅπου κρατῶ εἰς τὸ χέριν.

6042 μόνο ἄν Pap.: μόνον BVX.

\*

6049 Ἐκεῖ ὅλοι τους ἠττήθησαν, μεγάλη ἀπώλειαν κάμνουν.

...

Ἐκεῖ ἐστενέφθη ὁ Ἔκτορας, οὐδὲν σᾶς λέγω πλέον·  
ποτὲ φρικτότερον αὐτοῦ πόλεμον οὐδὲν εἶδεν  
ὁ Δάριος νὰ ἀφηγηθῆ ἢ ὁ Διτῆς ὡσαύτως.

6055 Ἦθελεν <κἄν> οὐκ ἤθελεν, ἐστρέψαν τον ὀπίσω·  
ἐπάνω εἰς τοῦ Τρώϊλου τὸ ἀλλάγιν τὸν ἠφέραν.  
Δύο δουκάδες εὐγενεῖς — ἀπέσω ἀπὸ τὴν Τροίαν  
ἦσαν <καὶ> οἱ δύο γεννητοί, πολλὰ καλοὶ στρατιῶται.

6049 τους ἠττήθησαν, μεγάλη ἀπώλεια κάμνουν Pap., Ci est tote lor gent ven-  
cue, | Ici ont Greu grant perte eüe F 14079-80: ἐσυνάχθησαν, πόλεμον μέγαν κάμ-  
νουν (κάμνουν μέγαν AX) ABCVX || 6055 Ἦθελεν κἄν οὐκ ἤθελεν Pap.: ἠθέλαν οὐκ  
ἠθέλασιν BCVX || τον Pap.: τους BCVX || 6056 τὸν Pap.: τοὺς X τους (ad finem  
transp.) BCV || 6058 καὶ suppl. Pap. || γεννητοί Pap., De la vile de Troie nez F  
14103: γεννητοὶ X ἀγένιοι C ἀγένεοι B.

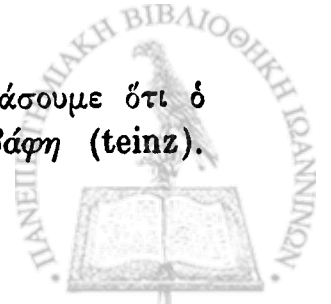
\*

Ὁ Ἔκτορας δύο σπαθῆς τὸν ἔδωκε εἰς τὸ ἔλμον·  
τὸ σημάδιν τους φαίνοταν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλιν.  
Ὁ Ἔκτορας τὸν Ἀχιλλεῦ ταῦτα τὸν συντυχαίνει:

6100 «Κῦρ Ἀχιλλεῦ, νὰ ἐσίμωσες ὀλίγον πρὸς ἐμένα,  
σιμὰ σιμὰ νὰ σ' ἔγγιξα, νὰ σ' ἔδειξα ὀλίγον  
τὸ σπαθὶν μου τὸ φοβερὸν ἐτοῦτο τὸ πῶς κόπτει,  
σπαθὶν ὅπου τὴν σήμερον ἡμέρα ὅλον ἐβράχη  
ἀπὸ τοὺς τρεῖς εὐγενικοὺς βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων.

6098 τὸ σημάδιν τους φαίνοταν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλιν Pap., Si qu'enz el chief ont  
fait lor merc | Quinze des mailles del hauberc F 14161-2: τὸ σημάδιν του (om.  
BCV) ἐφαίνετον (-το B) ἐπάνωθεν τοῦ ἔλμου (ex 6097) BCVX || 6103 τὴν σήμερον  
ἡμέρα ὅλον ἐβράχη (vel ἐβάφη) Pap., Laiz est e teinz del sang des reis, | Qu'il s'en  
est hui moilliez en treis F 14169-70: ὅλον ἔφαγε τὴν σήμερον ἡμέραν CX τὴν σήμε-  
ρον ἔφαγε τρεῖς βασιλεῖς Ἑλλήνων BV || 6104 praeb. CX: om. BV.

Στὸν στίχο 6103 τὸ γαλλικὸ πρότυπο ἐπιτρέπει νὰ εἰκάσουμε ὅτι ὁ  
Ἑλληνας παραφραστὴς εἶχε γράψει ἐβράχη (moilliez) ἢ ἐβάφη (teinz).



6116 <πλέον> ματωμένον καὶ ἄσχημον τινὸς πρόσωπο οὐ βλέπω  
ὡσάν ἐβλέπω, γνῶριζε, τώρα τὸ ἐδικόν σου.

6116 πλέον ματωμένον Pap., Plus lait ne plus ensanglanté | Ne vei jo nul que  
jo faz vos F 14190-91: αἱματωμένον ACVX.

Ἡ προσθήκη τοῦ πλέον εἶναι ἐπιβεβλημένη ἀπὸ τὴν σύνταξιν ἀλλὰ καὶ  
ἀπὸ τὴν παραβολὴν μὲ τὸ F.

\*

6140 Ὁ Τρώϊλος τὸν ἐμέριασε καὶ κονταρέαν τοῦ ἐδῶκε·  
μέσα καλὰ εἰς τὸ στῆθος του <τοῦ> ἔτριψε τὸ κοντάρην.

6141 τοῦ suppl. Pap., Li a sa lance peceiee F 14243.

\*

Κορμὶν πρὸς κορμὶ ἐδώκασιν, τίποτε οὐ περνοῦσιν·  
6148 πολλὰ κακὰ ἀνεσμύχθησαν, ποσῶς οὐκ εἶναι φίλοι.

6148 πολλὰ κακὰ Pap.: πολλὰ καλὰ BC ἀλλὰ πολλὰ X.

\*

6159 Στὸ κροῦσμα ἐκεῖνο ἔχασαν πολλοὺς οἱ Τρωανίτες.

Στὸ Pap.: τὸ BCX.

\*

Εἰς ἐκείνην τὴν συμπλοκὴν κινδύνων θνησιμαίων,  
6195 ὅπου οἱ τόσοι βασιλεῖς, ἄρχοντες, μεγιστᾶνοι  
ἐξεψυχοῦν καὶ χάνονται, ὑπάγουν εἰς τὸν Ἄδην,  
ὁ Πάρις ἐκατέλαβεν, ἦλθε μὲ τοὺς συντρόφους.

6194 κινδύνων θνησιμαίων Pap., Ariere torne al fereiz, | Al merveillos e al  
mortal F 14354-55: τὴν κίνδυνον σημαίαν BCX ὅπου πολλὰ ἐγίνην A.

Ἡ γραφὴ τῶν BCX τὴν κίνδυνον σημαίαν εἶναι προφανῶς ἐφθαρμένη  
καὶ πρέπει νὰ διορθωθεῖ.

\*

Μετὰ μεγάλης θλίψεως ὁ Πρίαμος τοὺς θάπτει,  
6274 ἐμπρὸς δὲ ὀλιγοῦ καιροῦ καλλιώτερους νὰ χάσῃ.

6274 καλλιώτερους νὰ χάσῃ Pap.: τοὺς καλλιωτέρους νὰ χάσουν X καὶ τοὺς κάλ-  
λιους θέλει χάσει A πλεώτερον νὰ κάμη C.

\*

Τὴν τσάμπραν νὰ ἔχω ἀφηγηθῆ τὴν εὐμορφὴν ἐκείνην,  
6288 ἕναν μερίδιν ἀπ' αὐτὴν, τὸ δ' ὅλον τίς νὰ εἶπη:

Τὴν τσάμπραν νὰ ἔχω ἀφηγηθῆ· χρυσάφι ἦν ἀλειμμένη.

6288 τὸ δ' ὅλον τίς Pap.: τὸν δόλον τῆς ABCX || 6289 χρυσάφι ἦν ἀλειμμένη Pap.:  
χρυσάφιν (-φι X) ἀλειμμένη (-νην X) BCX ὅλη ἦτον ἀλειμμένη A.



Τρεῖς φιλοσόφοι εὐγενικοὶ μετὰ μεγάλης τέχνης,  
ὅπου ἄνθρωπος οὐκ ἤξευρεν, ἐστήσασιν ἐκεῖνα.

6295 Παράξενα ἐχάραξαν εἶδωλα εἰς τὸ καθένα.

6295 ἐχάραξαν (vel ἐσκάλισαν) Pap., tresgeté F 14671, cf. Πόλ. 6305 ἦτον δὲ  
ξυνοχάραγον ~ F 14760 fu tresgetez: ἐστήσασιν (ex 6294) AC ἐστήστασιν BX.

\*

Τὸ ἕναν ἐρωτιδόπουλον, τὸ θηλυκόν, ἐκράτει  
6300 καθρέπτῃν εἰς τὸ χέριν του ὀλόχρυσον, μέγανον.

6299 ἐρωτιδόπουλον Pap., cf. 6304 et 6321: ἐρωτιδουλικόν X ἐρωτιδουλικῶς A.

\*

Τὸ ἄλλο ἐρωτιδόπουλον, τὸ θηλυκόν, τί κάμνει;  
6305 Ἔπαιζεν εἰς τὸν κίονα θαυμαστικὰ τοῦ κόσμου  
πότε τὴν τρέσκαν καὶ χορόν, πότε ἀπετᾶτον ἄνω.  
Θαύμασμα πῶς τὸ ἔκαμνε καὶ οὐκ ἐπιπτεν ἐκεῖθεν.  
Πολλάκις πάλε ἐστρέφετον, ἐκάθιζε εἰς τὸ κίονι.  
Μαχαίρια πάλιν ἔπαιρνε τέσσαρα καὶ ἔρριχνέ τα

6307 versum huc trp. Pap., cf. F 14714-5 Que c'est merveille qu'el ne chiet.  
| Par soventes feiz se rasiel: post 6308 praeb. ABCX || 6309 Μαχαίρια πάλιν Pap.,  
Lance e requeut quatre couteaus F 14717: τὰ χέρια πάλιν ACX τὰ χέρια του B ||  
ἔρριχνέ τα Pap.: ὀρχεῖτον ABC ὀρχέτον X.

\*

Τὸ τρίτο ἐρωτιδόπουλον, πὸ ἀρσενικὸ ἐφαινέτον,  
—ἦτο δὲ ξυνοχάραγον, μὲ τέχνη ἐξωρθωμένον—,  
ἐπάνωθεν τοῦ κίονος πολλὰ ὑψηλὰ ἐκαθέτον  
εἰς θρονίον πανεύμορφον· ἦτον δὲ καμωμένον  
6325 ἀπὸ λιθάριν φοβερόν, πολύτιμον, ὠραῖον,

...

Ἄσον τινὰς τὸ ἔβλεπεν, τοσοῦτον μεταβαίνει  
6329 εἰς κάλλος τρυφερώτατον, εἰς τρυφεράν τὴν χροάν.

6322 ἐξωρθωμένον Pap.: ἐξωρθωμένην (-νη X) ACX ὠρθωμένην B || 6324 θρο-  
νίον Pap. (cf. infra 7295), En un faudestuel de grant pris F 14762: κρίον B κρίον  
δὲ X κρίον πολλὰ C || 6329 κάλλος Pap.: κάλλη B κάλλιστον ACX.

\*

6353 Ὄταν φυσᾷ ὁ ἄνεμος, φεύγει ὁ ἀετός, πετάει.

φεύγει ὁ Pap., fuit li aigles F 14838: φαίνεται BC φαίνετ' X.

\*

Αὐτὰ γίνονται δύο φορές πᾶσαν ἡμέραν πάντα:  
ὁ ἀετὸς τὸ νὰ ἐλθεῖ, καθίζει, καὶ τὸ ἡχάδιν



6360 <τὸ> κρατεῖ τὴν μπαλλότταν του, τὸ εἰδῶλιον σκορπᾶ ἄνθη  
πολλὰ κάλλιον μυριστικὰ μὲ πᾶσαν μυρωδίαν.

6359 τὸ νὰ ἐλθεῖ Pap., Si tost com rest asis l'aigleaus | E sa mace a li satireaus,  
| Si respant l'image ses flors | Mout mieuz olanz e mout meilleurs F 14849-52:  
τὸ νὰ ἐλθῃ ABCX || 6360 τὸ suppl. Pap. || τὸ εἰδῶλιον σκορπᾶ ἄνθη Pap.: καὶ τὸ εἰ-  
δωλον καὶ τὰ ἄνθη ABCX || 6361 πολλὰ Pap.: ἄλλα X καὶ ἄλλα A ἄλλὰ BC || κάλλιον Pap.:  
καλὰ ABCX.

\*

Ἐὰν πεντακόσιοι ἦσασιν ἀπέσω εἰς τὴν τσάμπραν,  
6369 ὀλῶν τοὺς πάντως ἔδειχνε τὰ ἔχρηζε νὰ κάμουν.

6369 τοὺς Pap., cf. 6376: τοὺς BCX || πάντως Pap., veirement F 14872 (app.  
certainement) πάντας BCX.

\*

Ἐμπρὸς ὀλῶν τοὺς τὸ ἔδειχνε καὶ οὐκ ἔγνωσαν τί λέγει,  
μόνον ἐκεῖνος μοναχὸς ὁποῦ ἐκείνου ἦτον.

Θαῦμα ἦτον ξενοχάραγον καὶ τέχνη τοῦ τεχνίτου.

Ἔτερον θαῦμα ἔδειχνε, φρίκη τῶν πάντων ἦτον,  
6380 ὅτι οὐκ ἠμπόρεσεν τινὰς ἐκεῖθεν νὰ σκοπήσῃ  
πρᾶγμα κακὸν ἢ ἄπρεπον διὰ νὰ μηδὲν ἐφάνῃ:  
τὸ εἶδωλον τὸ ἔδειχνεν, ἐντρόπιαζε τοὺς πάντας.

Ἄργηταν οὐδὲν ἔκαμνεν εἰς τὴν τσάμπραν ἀπέσω  
τινὰς, νὰ ἀργήσῃ πλεώτερον παρὰ τὸ πρέπον ἦτον.

6385 Ὅταν καιρὸς ἐτύγγανε, τὸ εἶδωλον τοῦ ἐδεῖχνε  
νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ τὰ ἐδῶ, πλεώτερον μὴ ἀργήσῃ.  
Καλὰ ἤξευρε τὸ εἶδωλον τὸ τέρμενον, τὴν ὥραν  
τοῦ καθενὸς τὸ ἔδειχνεν, ὅτε ἦτον χρεῖα νὰ ἐξέβῃ.

Εἰς τὰς χεῖρας του θυμιατὸν ὀλόχρυσον ἐκράτει·

6390 ἀπὸ λιβάνιν φοβερόν, φρικτὸν ἦτον γεμαῖτον.

6377 ἐκείνου Pap.: ἐκεῖνος X ἐκεῖνον BC || 6378 Θαῦμα ἦτον Pap.: θαύμασμα  
(-αν C) BCX || 6382 ἐντρόπιαζε Pap., Les guardot toz de vilanie F 14894: ἐτρό-  
μασσε BX ἐτρέμασιν A || 6385 ἐδεῖχνε Pap.: δείχνει ABCX || 6386 ὑπάγῃ Pap.: ὑπάγου  
ABCX || 6388 ἐξέβῃ Pap., Quant termes esteit de l'aler F 14884: ἐξεύῃ C ἤξεύρη  
X ἐξεύρη A || 6390 φρικτὸν ἦτον Pap.: ἦτον φρικτὸν BCX.

\*

6392 Λιθάριν ἦτον ἔσωθεν τῆς τσάμπρας ὁποῦ ἐκαῖτον  
νύκταν ἡμέραν πάντοτε, ποτέ του οὐκ ἐσβεννέτον.

...

6396 Μὲ τέχνην ξενοχάραγην ἦτον ἐξωρθωμένον:  
ὕσον καὶ ἄν καίετον, πάντοτε ἀκέραιον πάλιν ἦτον.  
Ἄρρωστος πούπετε τινὰς ἢ ἀσθενὴς οὐκ ἦτον



διὰ νὰ τοῦ δώσουν μυρωδίαν καὶ νὰ μὴδὲν ὑγιάνη.  
 6400 Ἡ τσάμπρα οὐκ ἦτον μὲ πηλόν, χωρίγιν ἢ ἀστράκιν·  
 αὐτόφια <ἦν>, ξενοχάραγη, μὲ μάρμαρα κτισμένη.

...

Καλὰ καθάρια ἔφεγγεν. Ἔσωθεν ὡς ἐξῶθεν  
 6405 ἐφαίνετόν σου μάρμαρον ἓνα γλυπτὸν ὑπάρχει  
 ἢ τσάμπρα ἢ πανεξαίρετος: ὅλη <ἦν> καλὰ κτισμένη.

6396 ἐξωρθωμένον Pap.: ἐξωρθωμένη BCX || 6397 ἀκέραιον πάλιν Pap.: ἀκέραια  
 πάλιν BCX ἀκέραιον A || 6399 δώσουν Pap.: δώση ABCX || 6401 ἦν suppl. Pap. ||  
 6404 ὡς ἐξῶθεν Pap., Come est defors tote e dedenz F 14925: ὡς ἰσχύος X ὁ (ἢ B)  
 ἰσχύος BC || 6406 ἦν suppl. Pap.

